

Valendab üksik prooton

1

Rasked automaatväravad avanesid. Tumedate klaasidega suur must Volvo vähendas lähenedes kiirust ja libises nende vahelt läbi nii, et esitiibadele jäi vähem kui vaksajagu vaba ruumi.

Pikk, noorepoolne, kahvatusinises vabaajaülikonnas mees astus autost välja, kui see peatus mõnede juba hoovi pargitud sõidukite kõrval, kõige esimesel, ilmselt talle vabaks jäetud kohal. Mehel olid jääsinised silmad, kõrged põsesarnad ja väike lõug, tema õlgadeni ulatuvad nisukarva juuksed olid korralikus soengus kuklasse hobusesabaks kogutud, kus neid hoidis kinni sama värvi märkamatu kummipael.

Talle lähenesid kaks meest. Mundris, lahinguautomaatidega relvastatud valvurid seisid diskreetselt eemal.

„Tere tulemast, prints Martin,“ lausus vanem ja turskem, keskmist kasvu ja oma tumedas igavametlikus ülikonnas higistav kiilaspäine mees kätt ulatades.

„Eesti peaprokurör Karl Rohejärvi, tore sind näha,“ võttis autost välja astunud mees ulatatud käe ja surus seda lühidalt. Seejärel vaatas ta teise läheneja poole.

„Konföderatsiooni Kaitsepolitsei vaneminspektor Villu Isberg. Meie oleme ainult sides suhelnud.“ Ta hääldas nime skandinaaviapäraselt „Isbäri“ ja mehe suunurk tuksatas, kui ta printsile käe ulatas.

Taevas oli madal ja hall, oli just sadanud ja õhk pigem viludapoolne. Paljud inimesed linnatänavatel olid juba suvemantlid välja otsinud, mis sest, et oli augusti algus. Villu pani tähele, et temale kätt ulatades polnud prints Martinis tajuda seda ilmselt vastumeelsust, mis ülemuse higistavat kätt surudes. Nad jäid teineteist imelühikeseks hetkeks pilguga mõõtma ja ka prokurör pani seda tähele – ta suunurgad vajusid allapoole.

Villu oli vanuselt lähemal printsile, vasta aastat viis vanem, kolmekümnendate teises pooles. Seda, mis tal seljas oli, võis ka ülikonnaks nimetada, ent see oli lähedasem printsi kui prokurööri stiilile. Ja see, mida nad teineteise kohta tähele panid, oli teatud määratlematu viis, kuidas nad mõlemad liikusid; käesurves oli see lihtsalt kõige paremini tunda – ülimalt kontrollitud jõud.

„Eriväljaõpe?“ küsis prints, kuigi tegelikult polnud seda küsimust vaja.

Et mina tean, et sina tead ja kõik teised ka teavad – ta nägi, et ka Karl märkas, mõtles Villu. Prints hakkas talle juba meeldima, mis sest, et kõigi märkide järgi ei saanud algav jutuajamine meeldiv olla. „Meredessandi Esimene pataljoni. Hiljem olen end siinseid vahendeid kasutades vormis hoidnud,“ ütles ta kuuldavalt.

„Tore,“ prints noogutas lühidalt. „Skandika või eesfi keel? Ma muidugi räägin eesfit, aga kui juttu tules spetsiifilisematest väljenditest?“

„Me mõlemad räägime muidugi skandikat vabalt,“ noogutas prokurör ja viipas ukse suunas. Hoone oli neoklassitsistlikus stiilis kolmekorruseline pörakas, selle seinad olid hallikaskollasest paekivist ja aknad väljapoolt vaadates pronksjad peeglid.

„Sama hästi kui emakeelt,” lisas Villu, teenides prokurörit veel ühe altkulmu pilgu. *Kuidagi viltu veab... kirus ta end mõttes. Mul pole mingit põhjust teda ärritada, tola; prints läheb ära ja temaga pean edaspidi iga päev koos töötama...*

Selle aja peale olid nad jõudnud hoonesse ja tõusid laiast trepist teisele korrusele, kus otse trepiotsa juures ootas neid avar, kõrge ja luksuslik nõupidamisteruum. Dolomiidist seinad, valge lagi nelja meetri kõrgusel, tammemööbel ja tammeparkett; avaratest akendest nägi ka peamiselt paarisajaaastasi tammesid – *neil oleks terve elu mõtiskleda oma tuleviku üle, kui nad sisse näeksid.* Ühepoolse nähtavusega klaas tekitas mulje, nagu oleks väljas hämar.

Prints lasi endale kallata kohvi, lisas sinna ise ohtralt kohvikoort ja, küsinud pilguga prokurörit nõu, istus nõupidamistelaual otsa lähedale; laua äärde oleks lahedasti mahtunud tosin inimest.

Karl sättis end oma musta kohviga laua otsa ja Villu oma topeltespressoga tema kõrvale, printsi vastu.

„Ma tahtsin kohtuda inimestega, kes Eestis uurivad Alternatiivmustrit,” alustas viimane sissejuhatusega. „Kas ma saan õigesti aru, et sina, Villu, oled selle uurimissuuna juht?”

„Jah, olen küll.”

„Lühike ülevaade? Kuidas läheb?” Kerge vabandav naeratus ja käeviibe prokurörile, et *vabandust, et sind niimoodi kõrvale lükkan.*

Mida kuradit ta tahab? Ta ju peab olema kursis, kui ta juba tuli siia just selle pärast?

„Põhjalikumalt uuritud juhtumeid on umbes 30. Üldse vihjeid tuhandeid, kuid paljud neist võivad olla vaid kokkusattumused. Me ei tea, mida see tähendab. Me ei ole tuvastanud ühegi identifitseeritava välisjõu toimet. Kaheldav on ka toime võimalik eesmärk, kui Muster on mingi propaganda- või õõnestusrelv, sest kuigi Mustri kumav pilt vastandub paljudele meie elu aspektidele, pole see kindlasti ihaldusväärne alternatiiv.”

„Sa oled kahtlemata kursis, et probleemiga tegeletakse ka Kopenhaagenis ja Stockholmis?”

„Me vahetame regulaarselt andmeid.”

„Ent epitsenter – kui sellist nimetust kasutada võib – asub siin. Sina kirjutasid ka selle ettekande, mille baasil fenomeni üldse uurima hakati.”

„Informeeritud inimestest vaevalt keegi enam tõsimeeli kahelda sõandab, et juhtumid on omavahel seotud. Moodustavad terviku. Mustri.”

Prints noogutas aeglaselt. „Teadlased ei ütle midagi? Mida see tähendab?”

„Mingit teaduslikku selgitust sellele ei ole. Väljapakutud hüpoteesid kalduvad pigem ulmevalda.”

„Kasatud on ka paranormaalsete nähtustega tegelejad?”

„Jah. See pole alati kerge, sest me ei taha levitada infot, mida tegelikult uurime – et mitte tekitada iseennast tootvat fenomeni. Seni on tulemus null. Näib, et see asub posijate tavalisest ampluaast kõrval.” Ta kõhkles hetke ja lisas siis: „Nii et neist on kasu sama palju kui tavaliselt.”

„Näib, ei tea, oletatakse...” Prints Martin vaatas rahulolematult jooki oma tassis. „Esoteerika olgu, aga kas on uuritud nähtuse seost religioossete nägemustega?”

Kas ta tõesti ei tea? Mida kuradit ta lõpuks tahab? „Seos on ilmne. Ent ma ei julge seda nimetada *teaduslikuks*. Statistika vaimu peale tuleku teaduslikult tõsiseltvõetava dokumentatsiooni osas on ütlemata napp. Saame arusaadavalt rääkida vaid teatud empiirilistest analoogiatest.”

„Ähmased empiirilised analoogiad,” kordas prints rohkem nagu iseendale. „Olgu.” Ta tõstis pilgu, libistas selle jälle pisut vabandava noogutuse saatel üle prokuröri ja vaatas Villule otsa.

„Kuningakoda on mures. Kasutan siin juhust välja öelda, et oleme senise tegevusega rahul ja

kuivõrd peame teemat tähtsaks, paneme kõigile asjaosalistele südamele, et Alternatiivmusteri temaatikaga tegeletakse täie tõsidusega niipalju, kui mõistlikkuse piires võimalik. Loomulikult säilitades senist salastatust. Mida sa ise arvad, mis see on? On sul midagi, mida ametlikes ettekannetes ei ole?” Ta peatus hetkeks. „Või mis on veel liiga tõestamata; ma ei kahtle, et ettekanded on adekvaatsed. Lepime kokku, et siin laua ümber räägitu jääb siia.”

„Hm...” Ka Villu heitis mornilt kuulavale prokurörile vabandava pilgu. „Vaevalt kehtib oletus, et selliseid asju on inimkonna ajaloos juhtunud vaid üks kord. Pole minu asi defineerida mõistlikkuse piire, ent tõmbaksin siin paralleele meie sõprade ja vaenlastega – nii USA-s kui Venemaal on terved instituudid, mis tegelevad seletamatute nähtustega. Sakslased tegelesid sellega enne sõda intensiivselt. Tervet Alternatiivmusteri temaatikat tuleks vaadelda kontekstis; minul ei ole selleks aega, jõudu ega volitusigi. Seetõttu saan ainult öelda, et väga tore, et kuningakoda on teema tähtsust mõistnud. Võib-olla lisatakse sellele tööle siis ka vähegi adekvaatsemad ressursid.”

„See oli üks minu tuleku mõte,” noogutas prints. „Mida sa vajad? Me mõtlesime, et sa vajad osakonda. Alustuseks kaks inimest?”

See oli nii ootamatu, et Villu kogus end paar sekundit. „Esialgu ei julge rohkem küsida – nende kurssiviimine ja töölepanek nõuavad ju omakorda aega. Ühe inimese paneksin arhiiviga tööle ja oleks väga hea, kui ta saaks liigse bürokraatiata ligi mistahes materjalidele.”

„Siis peaks see olema keegi, kel juba on kõrgeima tasemega riigisaladuse luba.”

Prokurör surus huuled kokku. „Selliseid inimesi ei ole palju ja neil on kõigil väga palju tööd,” segas ta vahele.

„Ma vabandan,” naeratas prints Martin. „Kindlasti on võimalik nad muudest ülesannetest vabastada. Luba palun korrata, et kuningakoda peab antud teemat oluliseks. Midagi veel?” pöördus ta Villu poole tagasi.

„Hea oleks osakonna operatiivressursi prioriteet ka vähemalt kolmandale tasemele tõsta.”

„Jah.” Prints naeratas taas lahkelt ja vabandavalt prokurörile, kes ägisema oli hakanud. „Ma olen veel paar päeva Eestis. Mul on teised kohtumised, kuid usun, et leian aega ka antud teemaga veel tegeleda. Kuulutame siis antud nõupidamise lõppenuks. Härra Rohejärvi, sinuga kohtume ilmselt mõne tunni pärast lõunalauas, eks ole?”

„Jah, tänan kutse eest, loomulikult,” sõnas Karl pisut leplikumalt ja tõusis.

2

Mürtsatus, siis purunevate klaaside klirin ja metallikrigin kusagil eemal, eespool. Pidurid vingatasid ja Villu Isberg lendas peaaegu peaga vastu esiistet vaatamata sellele, et oli turvavööga kinni. Aga selle oli ta hoidnud käega lõdvana, sest ei sallinud vedrumehhanismi – olgugi delikaatset – pigistust. Siis sai järsk kiirendus otsa ja ta lendas tagasi istmesse.

Kolakat, kriginat või lööki ei järgnenud.

Sekund, teine, kolmas, neljas, viies... Tagumised said järelikult ka pidama.

„Mis juhtus?” küsis ta end sirgu ajades roolisviibijalt.

„Mingi avarii eespool,” vastas Meina Kulds. Ta vajutas ohutulede lülitit. „Minge vaadake.”

Kolmas, mees tema kõrval eesistmel (mille vastu Villu peaaegu oleks lennanud), Kalev Arhus, viskas talle üle õla hetkelise küsiva pilgu, et *tuled ka?*, ja lükkas ukse lahti, olles enne pool sekundit peeglit uurinud. Nad olid küll äärmisel parempoolsel rajal ja vaevalt keegi neist sealt kõnniteelt

mööda oleks tahtnud sõita... aga hulle on maailmas igasuguseid ja seda teadsid nad kõik oma ameti tõttu liigagi hästi.

Kalev läks kiiresti ees ja Villu temast kaks sammu tagapool. Nad olid neljas auto ristmikust, mille keskel oli toimunud avariid.

„Foorituli läks roheliseks, esimesed hakkasid liikuma, siis käis kõmakas ja kõik surusid pidurid põhja,“ seletas Kalev üle õla. „Mida sa nägid?“

„Mitte midagi,“ oli Villu sunnitud tunnistama. „Olin ninapidi telefonis.“

Selle aja peale olid nad jõudnud ristmikule. Üks auto seisis purustatud ninaga vastu laternaposti, selle mootorist tõusis võimatuseni kokkukägaratunud kapoti vahelt auru; oli ühe pilguga selge, et purustusi polnud tekitanud post, see oli vaid auto kinni pidanud. Teine auto lebas pooleldi puruksrebituna tagurpidi kümme meetri kaugusel paremale suunduval teel. Esimesed inimesed, autodest väljunud või möödakäijad, lähenesid mõlemale sõidukile ettevaatlikult. Õige mitmel olid telefonid väljas, kaks-kolm neist helistasid – *loodetavast päästekeskusesse*, mõtles Villu – ja mõned ilmselgelt filmisid või tegid pilte.

Kalev suundus laternaposti vastu sõitnud auto juurde ja Villu seega teise poole; Kalev heitis talle üle õla vaid ühe pilgu, selliseid otsuseid tegid nad professionaalse automatismiga.

Juht, noorepoolne naine, rippus ikka veel turvarihmaga tooli küljes. Esimesel hetkel paistis, et teisi reisijaid autos ei ole. Vasakult tulnud teine auto oli tema oma tabanud natuke tagapool juhiistet ja, nagu mainitud, peaaegu poleks rebinud. Villu kiskus juhiust. See ei liigatanudki – oli väändunud ja lootusetult kinni kiilunud, kui sekundi asja üle järele mõelda. Villu kirus mõttes, samuti pigem harjumusest, nagu tal käis ka kõleda sarkasmiga peast läbi, et too kerge suvemantel on tal ju tegelikult vormiriietus – kroonu varandus... Ta kiirustas paari sammuga teisele poole autot ja libistas end selja peal sealsest aknast sisse.

Naise pilk oli tuhm, kuigi silmad poolavali. Verd ei paistnud kusagilt. Kuidas ta selja ja kaelalülidega on, polnud mingit võimalust kindlaks teha, ent teda sinna rippuma jätta ei saanud, tuli riskida. Villu libistas end ettevaatlikult naise alla ja päästis ta turvarihma lahti. Tal õnnestus ka naine suhteliselt pehmelt enda peale püüda. Ta hakkas välja roomama ja see osutus ootamatult kergeks, sest temast haarasid kinni kümned käed.

Keegi oli maha laotanud mingi teki ja naine asetati sellele; Villu fikseeris, et vähemalt mõni aitajatest pidi asja jagama, sest naise pead hoiti kogu aeg õiges asendis. Too tuli osaliselt teadvusele ja üritas rääkida. „Kaja... Kaja...“

Kohutav mõte läbis Villu teadvuse ja ta vaatas kiiresti auto poole. Jah, tagaistme rusudes leidis pilk turvahälli. Ta hüppas püsti. „Laps!“

Ega seal midagi otsida ei olnud, lõtv ja ebaloomulikus asendis keha oli sealsamas, samuti ikka veel kokkukägaratunud turvahälli aheldatud. Teda oli võimatu sealt eritööriistadeta kättegi saada, nagu Villu minutiga veendus, tasuks tagurpidikeeratud sõrmeküüned.

Kauguse hakkasid huilgama sireenid.

„Las nüüd meie,“ lükkas tuletõrje vormis mees ta lõpuks kõrvale.

Ent veel minut hiljem raputasid parameedikud pead.

Villu vaatas lõpuks teise auto poole. Selle neljane seltskond oli kergemalt pääsenud, nad istusid auto ümber maas, ainult uimased nagu talvised kärbsed. Paistis, et neil olid mõned kriimustused, kuid peamiselt klaasikildudest. Kõik auto turvapadjad olid rakendunud ja vedelesid seal nagu... *kasutatud elefantipreservatiivid*, mõtles Villu. Meinhard ja Kalev seisis auto juures, ametimärgid rinnas. Mõlemad olid sünged kui kõuepilv.

„Mis õieti juhtus?” küsis Villu lähemale astudes käheda häälega. Ka tema pani lõpuks oma politseimärgi rinda.

„See...” Meina neelatas enne jätkamist ja osutas ühele auto kõrval istujale. Teised kolm paistsid temast eemale hoidvat ja kahekümnendates kõhn mees ise oli märkimisväärselt kahvatu. „... tahtis kollasega läbi saada. Aga jäi hiljaks, meie suund hakkas rohelisega liikuma. Kiiruseületamine, fooritulede eiramine – väga selge juhtum. Ega ta eitagi. Ja tal on natuke üle promilli. Me ootasime sind. Laps on surnud?”

„Jah.” Villu sai aru. „Teeme selle ära. Kes?”

Ta vaatas teistele kahele silma. Mõlema pilgud vääratasid. „Olgu, mina. Aga sina kui auastmelt vanim kuulutad,” sõnas ta Meinalle külmtõsiselt otsa vaadates.

Viimane noogutas ja viipas Kalevile, et ta Villule appi asuks. „Põhjamaa inimesed!” kuulutas ta siis tugeva selge häälega, nagu kops võttis. Kogu stseen tardus, kõik jäid teda vaatama (ainult viga saanud naise ümber askeldavad parameedikud jätkasid oma tegevust). „Too mees...” Ta osutas juhile, tõstis siis silme ette dokumendi ja luges sealt ta nime. „... põhjustas joores autot juhtides inimohvriga lõppenud avarii. Põhjamaa seaduste järgi mõistame meie, Eesti Kaitsepolitsei ohvitserid Meina Kulds, Villu Isberg ja Kalev Arhus, ta surma.”

Selle aja peale olid Villu ja Kalev hädiselt haliseva mehe paar sammu autost eemal lohistanud. Too jäi kääras lamama, kui nad ta lahti lasid. Villu võttis kabuurist püstoli, kontrollis seda kiiresti ja tulistas mehele kuuli kuklasse. Lähedalt tulistatud suurekaliibrilise relva kuul, sihitud nii, et tabaks ülemisi kaelalülisid ja tungiks ajju, virutas mehe pea vastu asfalti.

Paljud olid eemale kiirustanud, kui Meina rääkima hakkas. Teise jälle lähenenud. Mõned oigasid, mõned tegid teisi veidraid häáli ja keegi oksendas.

Mõne sekundi pärast ilmus lamaja alla vereloik. Villu asetaski ta sõrmed mehe kaelaarterile ja kontrollis pulssi. Seda ei olnud. „Otsus on täide viidud,” kuulutas ta relva ära pannes.

Inimesed hakkasid laiali minema. Autojuhid suundusid tagasi oma autode poole ja samuti kohale jõudnud liikluspolitsei alustas tekkinud ummiku lahtiharutamist. „Ehk aitaksite?” küsisid vahepeal autost võetud laibakotiga tapetu juurde jõudnud parameedikud. Neljakesi tõstsid nad elutu keha sellesse ja siis vahepeal lähemale manööverdanud kiirabiautosse.

„Mis nendest?” küsis Kalev, osutades tolle laternaposti juures seisva auto najal istuvale ja üksteisest kinni hoides tõinava kolmiku poole osutades.

„Politsei tegeleb nendega,” porises Meina järsult. „Kõige parem, kui vormistame kohe peakorteris asja ära.” Ta viipas ümberringi. „Sotsiaalmeedia ajastu, kõik on kohe uudistes. Mida rutem sinna ka ametliku versiooni saame, seda parem. Mul on paar tunnistust ka.” Ta ohkas. „Kohutav on niipidi mõelda, aga joores juhi kohalpeal mahalaskmine kulus praegu ära. Muidu ainult mingid naisi põlema panevad või vägistavad islamivärdjad.” Ta heitis auto poole minnes endale järgnevatele kaaslastele sünge pilgu. „Ma tean. Aitäh, Villu. Ma teen seda, kui vaja on, ent ma ei harju sellega kunagi. Saad meie sõidu edasi lükata?”

„Tunniks. Mul oli surnud laps silme ees.” Villu nägi vaeva, et hääl enam-vähem normaalne kostaks. „Sel hetkel oli see nii lihtne.” Ta muigas virilalt, kui teised kaks – nüüd juba autosse istudes – teda pilkudega mõõtsid. „Ma ei taha teada, mida see minu kohta ütleb... ja mida ma sellest homme mõtlen.”

3

Lennuk tõusis Ülemiste lennujaamast õhku ja suundus itta. Õhikutõusmine oligi suunaga ida poole, nii et märgatavat pööret ei tulnud teha, lennuk kogus ainult tasapisi kõrgust. Turvavöö märk kustus ja juhikabiini uks lükati lahti.

„Lendame 20 minutit,” ütles piloot üle õla. „Umbes 15 pärast hakkame laskuma Narva lennuväljale.”

„Täna.” Villu ajas end püsti. „Meil on vaja omavahel rääkida, vabanda palun.”

Piloot noogutas lühidalt, kui ta uuesti salongiukse sulges.

„Kõigepealt,” kummardus Kalev oma istmes ettepoole. „Kas eksisteerib tõenäosus, et too nõme avariid oli meie peatamiseks korraldatud?”

Kalev oli noor, vähem kui aasta tagasi Politseiakadeemiast tulnud. Pikk – kaks meetrit – ja vibalik, suurte, teineteisest kaugel asetsevate siniste silmade, suurte kõrvade ja peenekoelist villatutti meenutava viletsapoolse juuksekasvuga; soeng oli tal apelsinikarva ja väljakasvanud, nii et allpool oli selgelt näha algset „eesti ebamäärast”.

Villu teadis, keda ta tahab, kui paar tundi pärast vestlust prints Martiniga personaliülema kabinetti sammus; selle aja peale oli viimast hoiatatud, et ta tuleb ja mida tahab... ja et tal on selleks *kuninglik õigus*. Tal oli hea meel, et Kalevi toimik oli selles hunnikus, mille personaliülem vastumeelselt tema ette lükkas. Kalev Arhusiga oli tal olnud võimalus põgusalt koos töötada, mees tundus üsna innukas ja nutikas. *Kui ta ainult ei arva, et see, mida ma pakun, on ta karjääri tupiktee...*

Villu raputas pead. „Olematu. Äärmiselt väike, kui järele mõelda – kui see, millega ma... millega *meie* nüüd tegeleme, ei ole määratult suurem, kui ma hetkel tean.”

„Ja millega *meie* nüüd tegeleme?” küsis Meina.

Tema toimik oli selles mõttelises hunnikus, mida tuli rasketehnikaga personaliülema tagumiku alt välja hiivata, nautides viimase näol kõiki negatiivse stressi grimasse, alates lootusetust meeleheitest ja lõpetades peaaegu religioosse raevuga. Naine oli umbes Villu vanune, umbes sama suurt kasvu ja umbes sama heas vormis. Villu ei oleks tahtnud proovida, kumb neist peale jääb, kui nad tõsimeeli peaksid jõudu katsuma. Mingi erilise iluga teda Villu arvates õnnistatud ei olnud, ta oli lihtsalt selline meeldiv, nagu valgest rassis hoolitsetud inimesed ikka on. Suhteliselt lühikesed tumepruunid juuksed, ümar nägu ja rohelised silmad. Tedretähnid.

Meinat oli Villu julgenud küsida sellepärast, et kord pärast üht pidu olid nad koos öö veetnud. Mõlemad tegid nägu, et seda pole juhtunud, neil kummalgi ei olnud selles suhtes pikemaid plaane ja iseenesest oleks too asjaolu pigem negatiivne, ent Villul oli meeles, mida naine ütles – ja kõik märgid näitasid, et tal oli sellega tõsi taga: „Tead, kui tuleb esimene natukegi huvitavam asi, haaran ma sellest kinni. Mul on tunne, et ma lämbun seal arhiivis triviaalses jamas kaevates. Ükskõik kuhu ja ükskõik mida!” *Kui Alternatiivmaatriks muidugi pole tema jaoks seesama...*

„Alternatiivmaatriksist pole te midagi kuulnud?”

Teised kaks vaatasid teineteisele otsa ja raputasid pead.

„Alternatiivmaatriks on kokkuleppeline nimetus teatud ringlevatele lugudele. Või täpsemalt ülimalt hästi kokku sobivatele nägemustele. Mõned uuritud juhtumid on vaimuhaiglast, ent suurem enamik on nii-öelda ühiskondlikkus mõttes tähelepandamatud. Kaks inimest on erinevate väiksemate õigusrikkumiste eest kinni mõistetud, kuid nemadki on hetkel vangla psühhiaatriaosakonnas. Juhtumitel ei ole tõestatavalt mingit seost, kuid ometi on need võimatult hästi sünkroonis. Need moodustavad tervikpildi mingist teisest reaalsusest, mis justkui näib pärismaailma läbi kumavat.”

Villu muigas. „Ma kasutan hetkel kujundlikku keelt, et edasi anda asja olemust. Seda fenomeni märgati viis aastat tagasi, Eestis tegelen sellega seni mina, paar inimest on Põhjamaal veel. Teema vastu on huvi ilmutanud kuningakoda...”

„Nii et prints Martini külaskäik pani asjad liikuma?” küsis Kalev vahele.

„Ilmselt on tema otsus... või loomulikult *soovitus*, et tegevust intensiivistada, ja nii ma osakonnajuhatajaks saingi,” ei lasknud Villu end kõigutada. „Ei ole selge, mida Alternatiivmaatriksi loojad-autorid õieti taotlevad, niisamuti kui pole selge, kes nad üldse on. Samuti on võimalik, et kompame siin ainult jäämäe tippu.”

Meina vangutas pead. „Kuulujutud, müstifikatsioonid. Ma saan aru, miks sellel tuleb silma peal pidada – niikuinii on jutt hoopis teistsugusest ajalookäsitlusest. Ent mis selles ikkagi nii erilist on?”

„Esiteks ei paista sel mingit mõtet olevat, samas mõjutab see tugevalt kümnete ja vähemal määral vähemalt sadade inimeste elu. Kusjuures üht otsa pidi on tegu, nagu öeldud, psühhopaatoloogia pärusmaile kuuluvate nägemustega, samas kui teisalt räägivad neid lugusid tavalised, korralikud Põhjamaa inimesed, kel ei ole vähimatki motivatsiooni – ja mõnel juhul pole olnud ka võimalust – kellegi teise huvides tegutsema hakata. Niipalju, kui oleme kontrollida suutnud, ei ole mitte kellelgi aimu tegevuse mastaapidest või eesmärgist. Mis juhib põhiliselt – mastaabid on pöörased. Sellise asja korraldamine on meeletult kallis. Otse öeldes, Põhjamaa Välisluure sellega hakkama ei saaks.”

Kalev vilistas vaikselt. „Ja sa küsisid meid? Mis on selle tegevuse perspektiiv? Peale selle, ma mõtlen, et kuningakoda seda toetab?”

Siin me oleme... mõtles Villu kergelt löbustatult, seda muidugi hoolega peites. „Kuni on selge, mida see endast kujutab, või et see ei kujuta endast Põhjamaale mingit ohtu. Ma ei saa teile garanteerida, et saate selle juurest otse pensionile minna, ent hetkel...” Ta jättis lause lõpetamata ja kehtas õlgu.

„Ja minule tähendab see endiselt arhiivis sobramist,” märkis Meina poolküsivalt.

Villu kehtas uuesti õlgu. „Vast pole see kõige triviaalsem jama.”

Kalev vaatas kiiresti ühe otsast teise otsa ja Villu kirus end mõttes. *Aga kuradile, kui nad nõus on ja me koos tööle hakkame, ei jõua end niikuinii kogu aeg valvata.*

„Ja kuhu me õieti läheme?” küsis Meina eelmisest märkusest välja tegemata.

„Jamburgis on akuutne juhtum. Keegi Pjotr Vassiljev...” Ta muigas, kui Kalev turtsatas. „Mis me teha saame, et venelastel on kolm ees- ja neli perekonnanime. Kukkus kainerisse. Tähelepanu äratas, et ta oli raudselt veendunud, et Narva jõe tagune kuulub Venemaale. Et Jaanilinn on Eesti – iseseisva Eesti – oma olnud vaid kahe ilmasõja vahel. Mingi kümnekilomeetrine riba, eks ole. Et enne ja peale seda sõdadevahelist perioodi kuulus Eesti Venemaa koosseisu. Hetkel on küll iseseisev.”

„Ja see on kokkuvõtlikult täpselt too Alternatiivmaatriksi ajalooversioon?” vangutas Meina pead. „Huvitav. Alternatiivajalugu? Läbimõeldud? Vähemalt tahan ma end sellega kurssi viia, nii et võin kohe öelda, et kui sulle sobis, siis paar kuud tahan kindlasti sellega tegeleda.”

„Tallinnasse tagasijõudmise ajaks on ligipääsud kindlasti korraldatud. Nagu ma ütlesin, on üks probleemi tahke Alternatiivmaatriksi hämmastav läbimõeldus. Ei mina ega need, kes sellega mujal Skandinaavias tegelevad, oska täpset lahkemispunkti määrata; selleks pole olnud ka aega, sest see pole kindlasti põhiküsimus.

Vihjeid on varasemale, et lõplikult lahknevad need... hm, ajaliinid Põhjasõja ajal. Alternatiivses käsitluses sai Rootsi nii tugevalt lüüa, et lakkas olema suurvõim ja esmalt Eesti ja sajand hiljem ka Soome langesid Venemaa võimu alla. Need taasiseseisvusid eraldi riikidena alles pärast Venemaa Suurt Revolutsiooni; millegipärast nimetakse seda alternatiivajaloos oktoobrirevolutsiooniks, mis

sest, et see olevat toimunud novembris; aasta on, muide, õige. Skandinaavia on eraldi riikidena; ma mõtlen, tõeliselt iseseisvate riikidena. Kõik need, peale Rootsi, on osalenud ilmasõdades, peamiselt küll vallutusobjektina. Ehk saanud vasakult ja paremalt.” Villu peatus. „Loete täpsemalt ise. Üldiselt nukker ajalookäsitlus.”

„Ja me läheme Pjotr Vassiljevit üle kuulama?” küsis Kalev.

„Jah. Ja Tallinna tooma. Võtsin lihtsalt operite asemel teid. Saate end tuulutada ja välitöötunnid kirja ja meil on võimalus rääkida. Mina pidin ju niikuinii minema.” Ta andis kaaslastele kaks kausta. „Siin on natuke operatiivmaterjali, et te täiesti kuu pealt kukkunud ei oleks.”

Meina sättis end lugema.

„Ma ei ole lubanud sulle isegi paari kuud,” sõnas Kalev, avamata kaust süles.

„See on orientatsiooniprofiil.”

Kalev mõtles paar sekundit, noogutas siis ja asus ka lugema.

Kuidas ma neile selgeks teen, et see ei ole tühja tuule tagaajamine, mõtles Villu neid jälgides nukralt.

4

Ruum oli umbes kolme ja poole meetrise küljepikkusega hall kuup. Ühes seinas uks ja selle kõrvalseinale suur peegelsegment. Aknaid ei olnud, külma valget valgust hoovas kahest lakke kinnitatud lamedast, massiivsena tunduva plekkservaga armatuurist. Ruumis oli laud ja mõned toolid. Ühel neist, laua taga, näoga peegelsegmendi poole, kõssitas ebamäärases keskeas üsna keskmist kasvu ja kogu mees. Ka ta nägu oli selline, mis kohe ununeb – ei ilus ega inetu, lihtsalt tavaline kergelt slaavipärane inimnägu, millest kindlasti mitte ei kiirga intellekti. Tema käeulatuses laual oli suur plastikkruus tumeda vedelikuga, sealsamas kandikul vedeles suhkrupakikeste läheduses kasutatud teepakk.

Kõike seda fikseeris Villu sisenedes ühe pilguga. Ta hoidus vaatamast peegelsegmendi poole, väga hästi teades, et Meina ja Kalev jälgivad teda sealt. Pjotr Vassiljevit see ei takistanud, ta oli heitnud sisenejale ühe pilgu ja vahtis nüüd trotslikult oma tuhmi peegeldust.

„Tere, mina olen Villu Isberg.” Villu tõmbas tooli lähemale ja istus mehe vastu teisele poole lauda. Ta võttis lonksu ja siis teise kaasavõetud kohvitopsist, oodates, millal mehe tähelepanu lõpuks temale koondub.

Lõpuks too mühatas. „Minu nime sa tead. Küllap paljut muudki. Kogu mu elulugu. Toimikut ei olegi?”

„On. Sa oled siin sellepärast, et rikkusid avalikku korda. See ei ole väga tõsine süüdistus ja see, mida sa räägid... Ausalt öeldes ei saa ma aru, miks oli vaja Kaitsepolitsei välja kutsuda. See on su oma asi, mida sa usud. Kui sulle Põhjamaa ei meeldi ja sa eelistaksid elada Venemaa all, on see sinu valik. Mis fantaasialugusid sa sinna juurde mõtled, on ka täielikult sinu enda asi. Kuni sa korda ei riku, oleks su enda asi isegi see, kas sa võtad kuulda soovitusi psühhiaatril end kontrollida lasta.”

Villu oli seda rääkides torssis ja istus natuke niheledes – selle moega, et tahab asja kiiresti kaelast ära saada ja minema minna.

Mees toolil uuris teda kümnekond sekundit, sirutas siis käe ja võttis oma tassist suure lonksu. „Mis minust saab?”

„Politsei asi on tagada avalik kord. Minu asi, kui ma juba siin olen, on umbes seesama, aga riigi

tasemel. Tõenäoliselt määratakse sulle mingi trahv, aga võid pääseda ka hoiatusega. See on tsiviilkohtuniku asi. Aga kui ma juba siin olen, pean kah kõik need küsimused esitama.” Villu ohkas. Ta nägi välja laisk, heatahtlik ja tüdinud. „Vaata, ma olen täiesti veendunud, et sa ei ole Venemaa agent. Võta seda asja niipidi, et võib-olla oskan sulle asjalikku nõu anda – kuidas tulevikus kokkupuudet minu ametkonnaga vältida. Usu, Kaitsepolitseil on palju muud teha, kui veidraid lugusid uurida. Ma mõtlen seda tõsiselt – see on igauhe enda asi, mida ta usub. Kuni ta midagi ei tee. Sa astusid sellest piirist üle. Jah., tühisel määral. Ja äratasid kellegi tähelepanu. Ja nüüd pead minu seltskonda taluma. Aga mis seal ikka, sain korra Tallinnast välja. Nii et üritame mõlemad sellest maksimumi võtta.”

Mees lõdvestus silmnähtavalt. „See ei ole lugu. Ma olen segaduses. Ilmselt pean, jah, arstiga rääkima. Ma olin veendunud, et mu elu on mult varastatud ja ma olen mingis veidras unenäos.”

„Aga see läks üle?”

„Noh... läks. Ma mäletan ka teist... siis seda päriselu. Kus sina oled ja... noh, see ruum on kuidagi äärmiselt reaalne.” Mees muigas virilalt.

„Aga sa mäletad ka seda elu, kus sa... olid Venemaa kodanik ja siin oli Venemaa? Ja sa mäletad, et elasid niimoodi kogu elu ja selle linna nimi on Kingisepp? Eesti riigi piir on Narva jõel ja paarkümmend aastat tagasi kuulus terve Eesti Venemaale.”

„Sa tead seda kõike peast?” Mees hakkas taas ettevaatlikumaks muutuma.

Villu kõverdas tüdinult huuli. „Muidugi lugesin lennukis läbi, mida sa politseile rääkisid. Kuule, igauks suudab need paar nime meeles pidada. Kingisepp on eesti nimi, huvitav, miks see on Venemaa linnal? Oli see kunagi Eesti käes? Palju sa mäletad?”

Pjotr kehtas õlgu. „Kingisepp oli keegi revolutsionäär. Sellest ajast, kui Eesti kuulus Vene tsaaririiki ja bolševikud revolutsiooni korraldasid ja Lenin lõi Nõukogude Liidu. See andis Eestile iseseisvuse, aga enne Suurt Isamaasõda võeti Eesti tagasi.”

„Ja siis anti taas ära? Miks?”

„NATO surve.” Pjotr muigas vabandavalt. „See on terve elu. Mul on kõik segamini. Ma mäletan kaht erinevat elu. Ma ei saa sellest aru. Ma... usun, et ma olen Pjotr Vassiljev, sünnilt Põhjamaade Konföderatsiooni kodanik, vene juurtega. Ja nii edasi. Raamatupidaja. Naine ja kaks last. Ja nii edasi. Mul pole kunagi olnud vähimatki tahtmist midagi Venemaa heaks teha või veel vähem sinna elama minna. Ja sama ajal olen ma Pjotr Vassiljev, Venemaa kodanik, kes elab Venemaale kuuluvas Kingisepas, linnavalitsuse ametnik, lahutatud, alkoholiprobleemid... Ja veendunud, et kõiges halvas on süüdi pahad ameeriklased ja... noh, see ei erine palju sellest, mida Vene propaganda räägib. Aga kõik on segi. Ma olen rahvuselt venelane ega oska ühtki muud keelt... ja ma olen eestlane, kes noh, ma ikka oskan vene keelt, aga...” Ta hääl kustus.

Villu ohkas. „Kes oli Lenin? Mis asi on Nõukogude Liit? Mis asi on Suur Isamaasõda?”

Pjotr vaatas üles. „Lenin on Uljanov. Selles... teises sai temast pärast revolutsiooni bolševistliku Venemaa juht. 1917. Venemaa nimi oli suurema osa eelmisest sajandist *Sovetskii Sojus*. „Suureks Isamaasõjaks” nimetavad venelased Teist maailmasõda. Mõlemas... maailmas.”

„Kuule, mind siiralt huvitab see.” Villu naeratas lõbustatult. „Siis pidi ju ajalugu juba tükk aega varem teistsugune...”

Ruum põrus. Mõlemad vaatasid uurivalt ringi. Rohkem ei juhtunud midagi.

„Hm, üks hetk,” ütles Villu tõustes ja astus ukse suunas. See avanes enne kui ta selleni jõudis. Kalev vaatas talle otsa ja viipas siis vaevumärgatavalt peaga, et ta välja astuks. Koridor ukse taga oli kümnemeetrine, samasugune hall ja akendeta, selle kummaski küljes oli neli ust. Nad olid ühe

koridoriotsa armeeritud klaasiga ukse lähedal, esimene uks vasakule. Teises otsas lõppes koridor umbseinaga.

„Piirivalve lasi üle piiri tunginud Vene luurelennuki alla. See kukkus siit kilomeeter kagusse,” teatas Kalev kuivalt.

„Järjekordne provokatsioon?” kergitas Villu kulme.

„Millele meie omad rõõmsalt vastavad. Isegi üle trumpavad,” noogutas Kalev. „Preagu pole rohkem teada. Muidugi lüüakse kõik jõustruktuurid tagajalgadele. Häire juba tuli. Oranž – sõjaohut.”

„Nii ruttu?”

„Tegelikult enne, kui rakett välja lasti. Eks seda jälgiti juba tükk aega. Küllap nad ikka mõtlesid läbi, et anname tibladele jälle pasunasse.”

Villu mõtles hetke. „Olgu. Lennuki allakukkumine – on midagi teada ohvritest või purustustest? Võib meie abi vaja minna?”

„Seni pole keegi midagi öelnud. Politsei saatis muidugi kõik autod sinnapoole, nii et siin pole kedagi peale korrapidaja. Meid ilmselt siin ei segata. Nii et võid jätkata. Seda enam, et kõik lennud on peatatud ja parem on meil mitte üritada tagasi lennata, enne kui nad selle segaduse ära on klaaritud...”

Tugev plahvatus raputas ruumi. Nad jäid vaevu jalule.

„Mida kuradit...” Villu toetas käega seina. Kalev astus kaks sammu ja lükkas lahti koridoriotsa klaasukse. Ta lendas sealt silmapilk tagasi vastu seina ja Villu teadvus registreeris automaadivalangu. Ta käsi haaras automaatselt relva järele, kuid siis meenus talle, et ta jättis selle Meina ja Kalevi juurde jälgimisruumi – ülekuulamisruumi relva kaasa ei võeta. Ta pöördus ja tormas selle ruumi ukse poole, see oli kohe järgmine. Uks avanes ta ees, Meina astus välja. Tal ei olnud relva käes, ta haaras hoopis Villul rinnust kinni ja tõmbas teda tugevalt uksest sisse, põrandale pikali.

Villu oli instinktiivselt vastu hakanud, nii et tema oli veel püsti, kui käis järgmine kärgatus.

5

Villu tuli aegamööda teadvusele. Kõrvus helises ja ta ei kuulnud midagi. Tal kulus minut taipamiseks, et nägemine on siiski korras ja nähtavus ongi halb, sest hämar ruum on täis tolmu ja suitsu. Ta lamas selili. Nüüd keeras ta end külili ja nägi esimeseks asjaks end tasapisi käte najal istukile ajavat Meinat.

Kusagil väreles tuleleek. Meina tõusis ettevaatlikult, relv käes. Ta uuris sekundi üle laua teist tuba, siis hiilis kummargile hoidudes ukse juurde ja piilus selle piida varjust koridori. Villu hiivas end samuti laua najal püsti. Kahe toa vaheline klaas oli purunenud ja teine tuba tühi. Ta krabas laualt oma relva ja tuikus ukse juurde. Mitte kedagi. Meina oli juba koridori ukse juures ja kummardus seal lamava Kalevi kohale. Ta ütles midagi, kuid Villu ei kuulnud. Kalev oli vähemalt poolest tosinast kuulist läbistatud ja ilma igasuguse kahtluseta surnud. Mitte kedagi teist näha ei olnud ja politseijaoskond põles.

Nad kakerdasid suitsus kõhides majast välja ja vajusid kümnekonna meetri kaugusele murule, nii et põõsad neid natuke varjasid. Villul oli relv käes, Meina oli enda oma juba kabuuri tagasi pannud. Tal oli käes hoopis telefon, ta sai kellegagi ühendust ja selgitas kähedal häälel, mis oli juhtunud. Villu märkis huviga, et ta isegi kuuleb midagi... Ta lasi end jahedale murule selili ja lootis, et keegi teda natuke aega ei tülitä.

See unistus ei täitunud. Kõigepealt tuli üks patrullmasin, siis teine, siis kolmas ja siis kuues. Koos tuletõrjega. Meina rääkis praktiliselt kogu aeg telefoniga. Nad sunniti kõigepealt kandraamidele ja lasti linnahaiglas kõigist võimalikest aparaatidest läbi. Nad said rābaldunud mundrite asemel uued riided, pesid end hādapārast puhtaks ja kihutasid siis vilkuritega politseieskordi saatel lennujaama. Lennuk ootas neid lennurajal tōttavate mootoritega.

Ka seal ei saanud Villu rahu, sest kergemalt pāāsenud Meina lāks ja sulges resoluutselt piloodikabiini ukse niipea, kui nad ōhku olid tōusnud.

„Kas meil tōesti oli nii kiire?”

Villu raputas ettevaatlikult pead. „Rangelt vōttes mitte. Ent esiteks me ei āratanud tāhelepanu, sest niikuini tormavad kōik edasi-tagasi, ja teiseks pole meil seal enam midagi teha. Meie kaks oma praeguses olekus pigem segame kohalike tōōd. Kui Pjotr Vassiljev on juba Venemaal, nōuab meist palju kōrgema taseme otsuseid, kui tahaksime teda sealt kuidagi kätte saada.”

„Kalev jāi sinna.”

„Ta tuuakse āra.” Villu nuuksatas ja kogus end paar sekundit. „Vabandust. Ka tema heaks ei saa me rohkem midagi teha.”

Suurem osa Meina sōjakast olekust kadus neid inimliku nōrkuse mārke nāhes. Ehkki sekund hiljem oli ta pilk uuesti nōlterav ja kahtlustav. „Sa ei rāākinud meile kogu tōtt. Vene Spetsnaz ei rūnda ilma ūlima hādavajaduseta Pōhjamaa territooriumil politseijaoskonda, et Kaitsepolitseilt tegelane ūle lūua.”

Villu vaikis 15 sekundit. „Meina, ma tahtsin sealt āra ka selleks, et mul oleks natuke aega mōelda. Ja ma tōepoolst pisut teesklesin, et mu kuulmine tuleb tagasi palju aeglasemalt. Mul on vaja natuke mōelda. Luba siis, et ma teen seda kuuldavalt.”

Ta keeras lahti haiglast kaasa haaratud veepudeli korgi ja vōttis paar suurt lonksu. „Mul pole vāhimatki aimu, miks keegi meid rūndas. Jah, see oli ilmselt Vene Spetsnaz, kuigi seda on vōimatu tōestada. Aga see vōis olla ka keegi teine. Kuigi riike, kes millegi sellisega suudaksid hakkama saada, ei ole palju. USA, Suurbritannia, Prantsusmaa, Saksamaa, Hiina, Jaapan... Tūrki... Leedu ei saaks. Iisrael... Ei, need on rumalad mōtted.

Aga miks? On selge, et me kōik, kuni prints Martinini vālja, oleme situatsiooni vālesti hinnanud. Siin on midagi taga, mida me nāha ei oska...”

Ta jāi vait ja raputas siis pead. Ta krimpsutas nāgu, pōrutusest segilōōdud pea kāis veel tūkk aega ringi. „Mōistus on tāiesti tūhi. Alternatiivmaatriksis pole Pōhjamaad olemas. Maailmas suurt muud vahet pole. Venemaa on vast natuke suurem, ent mitte oluliselt ohtlikum. Sama pasakuhi – sada kolmkūmmend miljonit varast ja joodikut, naftakompanii oma sōjavāe, partei, julgeoleku ja parlamendiga, mis ūritab jātta muljet, et tegu on riigiga. USA on sama vōimas. Euroopa Liit Pōhjamaa jagu suurem, ent sama probleemidehunnik – raha ei tōōta ja islam tungib peale. Vahe on Pōhjamaas, see on selge. Alternatiivmaatriksis on puudu ūks suurvōim. Ūks tuumariik. Seal on ainult ameeriklased Kuul kāinud. Teine kosmoseriik on Venemaa...”

„See tundub kellegi mārja unistusena. Neil pole selleks kunagi olnud ei aju- ega tōōstuspotentsiaali.”

„Noh, neil ju on tohutu kogus tuumarelvi. Alternatiivmaatriksis said venelased pārast Teist maailmasōda kätte suure hulga saksa teadlasi ja tehnikat. Suuresti vist selle osa, mis tegelikult siia tuli. Aga selliseid hinnanguid on ju vāga raske anda, sest kōik suhted on teised. Igatahes Alternatiivmaatriksis suutsid Venelased paarikūmmel aastal pārast sōda raketinduses maailmatasemel olla, aga kuna neil endil ajusid ei ole, siis Kuule nad enam ei jōudnud, sest 60-ndate lōpuks olid saksa teadlased kes āra surnud kes kodus tagasi...” Ta heitis Meina poole

vabandava muige. „Need on oletused.

Tundub, et Alternatiivmaatriksis hakkab Läänemaailm kokku kukkuma. Nad on sellised... haledad. Tähendab, nad on enam-vähem nagu ongi... See ei ole nii lihtne...

Meile voolab praegu palju valget rahvast, kel kõrini poliitkorrektsusest ja kõige ehedamast rassismist, mida masohhistidest vasaklillekesed endi vastu genereerivad. Põhjamaal on probleeme küll ja küll, ent üldiselt ei kahtle ju keegi, et me saame hakkama, üks ole. Aga kujuta nüüd ette, et sellist riiki ei olegi, kõik on kas Vene peldik või Euroliidu perverdipidu. Ei ole riiki, kus pole pagulasprobleemi, sest illegaalne ruberoid teab hästi, et Põhjamaa kupatab nad pikema jututa Lapimaale okastraadi taha. Ei ole riiki, mis ei tunne islamiterrorismi, sest me oleme kõik terroristid väga süstemaatiliselt ja põhjalikult ära tapnud. Ei ole riiki, mille lippu nähes tühjeneb meri Aafrika ranniku lähedal, sest piraadid mitte lihtsalt ei tule merelt tagasi, vaid pärast rünnakut hävitatakse ka sadam, kust rünnak tuli. Ei ole riiki, mis tunnistab ametlikult Tiibetit ja Taiwani. Ei ole...”

„Sa tahad öelda, et kõige loogilisem oletus oleks, et hiinlased on leiutanud ajamasina ja me tajume kuidagi mingi nende katse tagajärgi?” küsis Meina pooltõsiselt.

Villu raputas uuesti – seekord väga ettevaatlikult – pead. „See sõidab mul kõrgelt üle pea. Ent midagi teab või kahtlustab kuningakoda. Midagi sellist, mida mina ei tea. Vaata, ma olen aastaid üritanud selgitada, et siin on midagi rohkemat taga. Olen asju ettevaatlikult sõnastanud, sest mul pole vähimatki tahtmist saada ufo-hullu kuulsust ja niimoodi oma karjäärile vesi peale tõmmata. Olen korduvalt enda jaoks läbi mõelnud, kas teised riigid võivad asjast teada ja mida nad võivad arvata. Kui Venemaa asja nii tõsiselt võtab, et tänaõhtuse taolise sissetungiga riskib, siis võivad nemad küll arvata, et Põhjamaal on ajamasin, millega oleme end upitanud.”

Ta vaatas naise poole ja muigas. „Aga seda ma räägin ainult praegu sulle. Ei ole ju võimalik midagi sellist ettekandesse kirjutada.”

„Ja kui me korraks oletame, et keegi mängib ajaga, siis millise teooria põhjal oleksid mõne inimese mälestused ainsad, mis kuidagi alles jäävad? Sa oled kindlasti ajarännuteooriaid uurinud?”

„Olen. Teooriatest pole abi. Kuigi mälu läbikumamine annaks nagu võimaluse teadlikult ajaga katsetada.” Ta heitis Meinale pisut vabandava pilgu. „Saad aru, kui muutus toimuks silmapilk, pühiks see kohe minema ka muutja koos motivatsiooniga ja muutust ei tuleks. Ja nii edasi, kas paradoks või ostsilleerimine... jätame selle. Et kui keegi mäletab, oleks asjal mõte. Saaks proovida, kuidas on parem. Aga see tähendaks mälu asetamist kuidagi väljaspoole aeg, mis on absurd. Või, noh, mingit eriseadet, mis teatud tegelaste mälu kaitseb, aga kõrvalsaadusena lekib selle mõju ka mujale...”

Veelkord, jätame selle. Samas võtab ikka seest külmaks küll, kui uurida, kes mäletavad. Need, kelle elu oleks mõlemal juhul vähemalt põhiparameetritelt võrreldav. Ja kui arvutama hakata, läheb see liiga hästi kokku teatud matemaatilise pildiga, palju umbes tuhande aasta eest tehtud muudatuse korral sihukesi oleks.”

„Sa oled arvutanud?”

„Huvi pärast. Ma olen selle asjaga aastaid tegelenud. Kolm praktiliselt põhikohaga.”

„Ja sa ikkagi ei tea, mis täna juhtus?”

Villu raputas taas aeglaselt pead. „Ma ei oleks iial niimoodi riskinud oma ja kaaslaste eludega, kui mul oleks olnud vähimatki aimu, mis võib juhtuda. Ma pidasin seda rutiiniks. Nagu kõigil eelmistel kordadel. Ma... Ma ei suuda praegu kuidagi ära arvata, kuidas ma oleksin võinud midagi ette näha, et... Kalev poleks hukkunud.”

Ta lasi end tooli seljatoele lõdvaks ja sulges silmad.

Meina ei küsinud rohkem midagi, nii et ta sai natuke mõelda...

Umbes kümme sekundit tegelikult, sest ta jäi kohe magama.

6

Villu ei saanud palju magada, sest lend kestis ju vaid paarkümmend minutit. Ta ärkas tõukest, kui lennuki rattad maandumisrada puudutasid, ja tal oli mõni minut toibuda, kuni masin jaamahooneni ruleeris. Põrutus andis end tunda, kõige parema meelega oleks ta koju magama läinud. Kohtumine prints Martiniga riigiprokuratuuris oli toimunud hommikul kell 9, nüüd oli kell 9 õhtul. Arvestades kõike toimunut – piiri rikkunud lennuki allatulistamine ja rünnak Jamburgi politseimajale – käis igal pool möll ja küllap teda oodati.

Mul oli enam kui õigus, tunnistas ta nukralt, kui lennukiuksest välja astudes nägi ta ootamas prints Martini musta limusiini. Eks see oli lihtsalt üks valitsuse autopargi soomustatud Volvodest, aga kes sellistega ikka ringi sõidab?

„Ma tulin selleks teile vastu, et kellelegi ei tuleks pähe teid veel solgutada,“ alustas prints sissejuhatusega, kui nad olid avaras salongis tagaistmetesse vajunud ja auto liikuma hakkas. Martin ise istus keskmise istme juhypoosles nurgas näoga tahapoole, nende suunas. Esiistmete ja reisijatesalongi vaheline klaas oli kinni ja läbipaistmatu, ent küllap juht – ja arvatavasti ihukaitsja, märkis Villu endamisi – neid ikkagi nägid. „Kõigepealt viime Meina koju ja siis sinu, Villu. Ja ma avaldasin lootust, et keegi teid enne hommikut ei tülitä. Meina Kulds, kas sa võtad Villu Isbergi pakutud koha vastu?”

„Kas mulle hakkavad iga päev lennukid pähe kukkuma?”

„Ei saa garanteerida,“ muigas Martin. „On see positiivne või negatiivne argument?”

„Positiivne,“ muigas Meina vastu. „Ma juba lubasin Villule mõned kuud, ma ei leia põhjust oma sõna muuta.”

„Siis võin ma rääkida vabamalt. Kaitsepolitsei otsib kogu Ingerimaal kahtlasi kohti läbi. Seni pole midagi leitud. Korraldasin ka kõigile Alternatiivmustriga seotud inimestele täiendava jälgimise. Igaks juhuks. Tänapäev tegi selgeks, et vähemalt keegi teab mustrist veel ja peab seda suureks ohuks. Avaldan sügavat kaastunnet kaaslase kaotuse pärast. Samuti kaotas Jamburgi politsei kaks väärikat liiget. Põhjamaal ei ole täna hea päev olnud.”

„Ilmselt Venemaa, eks ole?” võttis Villu end kokku. „Kas meil on mingeid tõendeid selle kohta, kas Venemaa lennuki piiririkumine oli rünnakuga seotud? Ühelt poolt on see liiga otsene vihje Venemaa seotusele, teiselt poolt aga liiga ebatõenäoline juhus.”

„Nad ise väidavad juhtimissüsteemi riket. Isegi sõna „sabotaaž” on läbi käinud. Nad ei süüdistagi Põhjamaad otseselt provokatsioonil või agressioonil, pigem liigeses paranoilisuses. Ülereageerimises. Mis muidugi ei pruugi midagi tähendada.”

„Lahinguülesannet täitva sõjalennuki äralollitamine on... Oletades, et kellelgi on selline tehnika, on selle kasutamine kellelgi Pjotr Vassiljevi ülelöömiseks ikkagi üsna ekstreemne?” *Üks mõttekatkestus on minu seisus isegi hea*, polnud ta endaga ise üldse rahul.

Auto oli lennujaamast sõitnud estakaadi mööda otse Ülemiste ristmiku mitmetasandilisse pusasse ja kihutas kaelamurdva kiirusega – *vähemalt 160-180 km/h* – mööda suhteliselt tühja kaheksarealist Järvevana teed läände. Villu pidi endale tunnistama, et ta ei teadnudki, kus Meina elab. Aga küllap autojuht teadis.

Martin noogutas. „Ent endiselt ei saa me täiesti kindlalt Venemaad süüdlaseks pidada. Villu Isberg,

ma tahan, et sa mõistaksid. Sama kehtib ka sinu kohta, Meina Kulds. Tegelikult sellepärast annan ma teile tänase öö aega põrutusest toibuda ja mõelda. Kas te saate aru, mida see tähendab, kui kellelgi on rely, millega saab muuta ajalugu? Antud juhul Põhjamaa minema pühkida? Selle ohuga võitlemiseks ei ole võimalik kulutada liiga palju vahendeid. Seda ei ole võimalik liiga tähtsaks pidada.”

Villu kõhkles hetke. „Majesteet, kas ma tohin vabalt rääkida?”

„Palun. Ja lepime kokku, et sa teed seda nüüdsest luba küsimata alati. Ja jäta „majesteet”.”

„Siis – lõpuks ometi jõudis kuningakojale kohale!” Ta tõstis teatraalselt käsi. „Parem hilja, kui mitte kunagi. Noh, loodetavasti ei ole liiga hilja.”

Martin peitis vaevumärgatava kibeda muige. „On sul mingi plaan, mida edasi teha?”

„Panna Põhjamaade parimad pead välja mõtlema, mis kurat toimub. Ei ole võimalik välja mõelda mingitki lootust andvat strateegiat, kuni me ei tea, miks eksisteerib selline fenomen nagu Alternatiivmaatriks. Kõik muu on teisejärguline, kuni me ei tea, kas see on meile tundmatu teaduslik-tehniline läbimurre, looduslik fenomen või meile tundmatute teadvuslike jõudude sekkumine.”

„Kuningakoda on seda teinud. Võib muidugi vaielda, kas meie kasutatud pead on parimad. Ma kordan oma endist küsimust teises sõnastuses ja palun, et sa mõtleksid enne vastamist vähemalt hetke – kas sa arvad, et sa suudad juhtida Kaitsepolitsei laiamastaabilist tegevust Põhjamaa julgeoleku vastu suunatud tegevuse tõkestamisel, milline kasutab arvatavasti mingisugust reaalsuse või ajaloo muutmist?”

Villu sulges hetkeks silmad. Tal keeras taas sees ja seda ka sellepärast, et auto võttis suurel kiirusel, peaaegu kummide vilinal 270-kraadist ristmiku ristikulehesilmust, mis nad Pärnu maanteele viis.

„Ma olen algusest peale kahtlustanud ja aja jooksul aina rohkem veendunud, et jälgime mingit fenomeni, mis meie senistesse teadmistesse ei mahu,” ütles ta siis, kui oli enam-vähem veendunud, et magu end tagurpidi ei keera. „Loodetavasti pole ma liiga enesekindel, ent kahtlen tõsiselt, kas sul on antud eeldustel võimalik leida kedagi paremat.”

Prints Martin noogutas aeglaselt. „Kaks küsimust. Esiteks, millal oli ajalugude lahknemispunkt?”

„Ma ei tea. 500 kuni 1000 aastat.”

Martin pöördus naise poole. „Meina, kas sa jõudsid materjaliga esialgselt tutvuda?”

„Väga põgusalt.”

Prints ulatas talle poolemeetrise diagonaaliga puutetundliku ekraani. „Arhiiv on lahti. Vaatame, palju sul kulub tõenäolise lahknemispunkti väljaraalimiseks.”

Meina heitis talle sapise pilgu ja asus tööle. Ta libistas sõrmi üle ekraani kord kiiresti kirjutades või midagi korraldades-nihutades, siis tardus mõnekümneks sekundiks lugema. Auto oli selle aja peale keeranud kiirteelt Hiiu määndide vahele ja liikus nüüd tagasihoidliku kiirusega, nagu neil kitsastel vanadel tänavatel ikka sõideti.

„1185?” küsis Meina üles vaadates, kui nad lõpuks ühe kolmekorruselise puumaja ees peatusid.

Martin noogutas. „Mine, maga end välja. Homme kell 9 kohtume teie peakorteris. Lülita telefon välja. Kui keegi lausa ukse taha ilmub ja midagi tahab – tööasju, ma mõtlen –, palun ütle, et kuningakoda avaldas tungivat lootust, et sa end homme hommikuks segamatult välja puhkad, seega las nad pöörduvad otse minu poole.”

Meina noogutas ja astus autost välja. Ta telefon hakkas piiksuma, kui ta oli kõigest kaks sammu eemale jõudnud. Naine vaatas seda, siis heitis pilgu selja taha, turtsatas, avas jalgvärava, viipas veel

auto suunas ja kadus maja suunas põõsaste vahele.

Villu tiris oma telefoni välja ja uuris seda, kui auto uuesti liikuma hakkas.

„See on ainus võimalus rahu saada,” kommenteeris Martin kuivalt ta tegevust jälgides. „Palun loe see läbi, et me ühel lainel oleksime.” Ta heitis kontrollimiseks pilgu tahvlile, millega Meina oli andmeid otsinud, ja ulatas selle Villule.

7

Merikotkas laugles Kjøge lahe lainete kohal, otsides pilguga mõnd liiga veepinna lähedale tulevat suuremat kala – kõht tahtis täitmist, pojad toitmist. Tema silmad olid sellised, et selle sajakonna meetri kõrguselt oleks ta võinud ajalehe lugeda, kui tollel ajal oleks meres mõni selline hulpinud. Ja kui ta mõistagi lugeda oleks osanud.

Muidugi nägi ta mõlemat purjepaati. Tagumine neist oli suurem ja kiirema käiguga, selle pardaid ääristasid vanamoodsad kilbid ja üldse nägi see kuidagi... ohtlik välja. Eesmine istus ka sügavamal vees ja kuigi neil mõlemal olid ka kohad aerude jaoks, ei olnud need vette lastud – need laevad ei ajanud teineteist taga, üks ei põgenenud teise eest. Mõlemad suundusid põhja, Kopenhaagenisse.

Seda kõike merikotkas muidugi ei mõistnud, tema jaoks olid need lihtsalt puust asjandused, inimesed sees. Võimalik, et tuules, õhuvoogudel liugleva linnuna ta mingil tasemel mõistis, et tuul lükkab neid tõhusalt nende suurte... õite? lehtede? kaudu edasi, ent vaevalt ta oma linnumõistuses sellegi kokku pani, et ujuvad asjandused suunduvad tolele inimparve pesitsusalale, millest ta hõimlased olid õppinud eemale hoidma.

Siis, ühel hetkel tühjendas lind pärasoole. Merikotkas on suur lind, too emane oli üle 6 kg raske ja tiivaotste vahe oli peaaegu poolteist meetrit. Laeng tabas esimese, väiksema paadi tüürimeest otse näkku, too kaotas tasakaalu ja koperdas pimestatult tahapoole. Ta ei tahtnud üle parda lennata, sestap klammerdus ta tüüripinni ja paat keeras end risti lainet.

Kaaslased hüppasid kokkunult lähemale, kui mõistsid, mis sünnib, ent oli hilja. Puri vedas aluse tugevasti kaldesse ja kohmakalt lainenõkku kukkudes neelas see üle parda mehise sõõmu vett.

Sellised, kõige rohkem paaripäevasteks meresõitudeks ehitatud purjepaadid olid tollal pealt lahtised ja et purjede all püsti püsida, oli paadipõhjas ballast, mis muutis selle veest raskemaks – kui vesi sisse pääses, siis läks see põhja. Seda see antud juhul tegigi – vaevalt kümne sekundi pärast oli alus pinnalt kadunud, jättes õnnetust tähistama vaid inimeste, kaubapallide ja igasuguse muu keerleva prahi segadiku.

Tagumine paat oli sel hetkel vaevalt mõnisada meetrit tagapool ja kui enne oli see hoidnud kurssi nii, et viisakalt kauguselt mööduda, suunas tüürimees selle otse õnnetuspaiga poole, andes ühtlasi käsu purjed maha võtta. Oli hiliskevad ja kuigi õhku mere kohal ei saanud tõsise näoga „soojaks” nimetada, polnud raskeid talveriideid enam vaja. Merevesigi polnud küll enam talvine, kuid endiselt nii külm, et sinna sattunud inimene mõne minutiga alajahtuks.

Oli kulunud vast minut, kui tagumine paat hakkas esimesi põhjaläinu seltskonnast peale korjama. Korjas hulpivaid kaupugi – pootshaagiga.

„Fyrstinde...” suutis üks veest üleskorjatud tegelane võdisevate huulte vahelt kuuldavale tuua.

„Mida ta räägib?” küsis üks meestest lähemale kummardudes.

„Palju neid veel vees on?” Noor, võimuka olekuga kapten tõusis võörtäävile, et ringi vaadata. „Agu, vasemale. Seal mõned.” Ta vaatas teisele poole. „Ja seal vist mõned naised.”

„Valdemarsdottir...” kõneleja ajas end parda najal püsti ja vaatas meeleheitliku pilguga ringi.

Kapten mõõtis pilguga kõnelejat, siis merd ja siis oma laeva, mis oli hakanud vasakule, seal end vaevu pinnal hoida suutvate inimeste poole pöörduma. „Põrgut...” Ta ajas pealisvammuse kiiresti seljast ja viskas ühele pingile, vabastas end sama kiiresti ka saabastest ja hüppas üle parda. Tal oli ujuda umbes kaksikümmend tõmmet. Ta valis uhkemate riietega noore, allakahekümnese naise, kes teda juba üsna tühja pilguga jälgis, haaras kinni ja asus tagasi ujuma. Üle parda tagasi tuli tedagi juba hiivata.

„Tõiv, Taara nimel, sa oled Saare maavanema poeg,” siunas tüürimees, kui ta juba hädapärast kuivatatuna kasukate alla oli topitud. „Mis su isa minuga oleks teinud, kui sa end niimoodi ära uputanud oleksid?”

„Agu... kuidas temaga on?”

„Üsna külmunud. Aga hing jääb sisse. Üsna kobe tükk teine muidu.”

„Pane ta siia mu juurde.”

„Mes sa mõtled...” mehe silmad läksid suureks.

„Mõtlen jah. Kas sa aru ei saanud, kes ta on? Taani kuninga Valdemari tütar. Maria või Margaret, aga mis tähtsust sel on? Muidugist võtan ma ta omale.”

8

Auto kihutas tulnud teed tagasi ja oli selleks ajaks, kui Villu Meina väljaotsitud materjalide lugemisega ühele poole sai, juba möödunud ristmikust, kus nad lennujaamast tulles kiirteele tulid. Nad sukeldusid auto-, jalgratta-, raud- ja trammiteede segadiku alt läbi ja kihutasid itta. Villu vaatas ainult korra ringi ja otsustas siis, et küllap juht teab temagi elukohta.

„Mis sa arvad?” küsis prints, nähes, et ta on lugemise lõpetanud.

„Vana legend, mis ilmselt põhineb tõestisündinud juhtumil,” sõnas Villu aeglaselt. „Paat printsessiga läks ümber ja saarlased päästsid nad. Saare Tõiv abiellus Valdemari tütreaga. Legend merikotkast... ma ei tea. Samuti ma pean vabandama, ei mäleta, et Alternatiivmaatriksi lugudest oleks mõni seda aega puudutanud.”

„Otseselt ei olegi,” nõustus Martin. „Aga ajaloolased on proovinud modelleerida, mis oleks juhtunud, kui Valdemari mõlemad vanemad tütreks oleksid kloostri lõpetanud ja liitu saarlastega ei oleks sündinud. Alar Tammiste juhtum – mäletad? Sigtuna vallutamine saarlaste poolt?”

Villu kibrutas kulme. „Jah. Kas ma oleksin pidanud?...”

„Jäta. Sul pole aega ega ressursse, mis kuningakojal. 1186 käis Valdemar I Läänemere idakaldaid rüüstamas, et sealseid varjaage ohjeldada. See oleks küll võinud kutsuda näiteks 1187 esile vastukättemaksuretket ja väga võimalik, et sihtmärgiks oleks olnud Sigtuna. Väikesed rüüsteretked toimusidki, kuid ilma saarlaste ja lääneestlasteta polnud kellelgi jõudu Rootsi pealinna kallale minna. Mis siis, kui saarlastel poleks olnud Taani ja Rootsi jõudu selja taga ja nad poleks surunud kuralastele, latgalitele, liivlastele, mandrieestlastele ja karjalastele peale rahu? Väga võimalik, et Mõõgavendade Ordu oleks vallutanud sajandi lõpuks lisaks Leedule ka Läti ja ehk isegi Eesti? Selleks ajaks, kui nad Riia lahe äärde jõudsid ja jõesuudmesse linna rajasid, oli suurem osa Eestist ristitud ja sisuliselt allus Saare maavanemale ja nad peatusid.

Aga kui nad poleks peatunud? Kui nad oleksid 1211 vallutanud Viljandi ja võitnud Turaida lahingu? Kui paar aastat hiljem poleks Eesti ühendatud väed kõigepealt Pihkva ja Novgorodi vürstidele kere peale andnud, siis Riia vallutanud ja Ordu üldse taanduma sundinud?”

Villu kõhkles hetke. „Ma ei oska sellele vastata. On tõesti kõik need vihjed Alternatiivmaatriksi

lugudes olemas või on kusagil materjale, millest ma midagi ei tea?”

Prints Martin kehtas õlgu. „Jäta. Ühelt poolt peaks kõik olema sulle edasi saadetud, teiselt poolt ei ole ma kontrollinud, kas tõesti kõik on saadetud. Asi pole selles. Keegi pole sulle saatnud meie – mitteametliku – teadusliku uurimisgrupi materjale, näiteks neid kroonikaväljavõtteid, legende ja hilisemaid rekonstruktsioone tollest laevahukust.

Sigtuna rüüstamine on vanim vihje ja mainitud ajaloolaste-ühiskonnateadlaste punt arvab, et kusagilt sealt võisid sisse tulla väikesed vahed. Mõõgavendade Ordu vallutas 1220. uuesti tagasi Riia. 13. sajandi keskpaigaks oli see kanda kinnitanud suuremas osas Eestist, välja arvatud Taanile kuuluvad Põhja-Eesti ja saared. Ent kui 13. sajandi alguses poleks need alad olnud sisuliselt Taani vasallriik Saare maavanema võimu all, poleks Eesti 16. sajandil muutunud iseseisvaks poliitiliseks üksuseks. Küllalt ilmselt poleks siis tekkinud kõigile soomeugrilastele ühist eesfi kirjakeelt. Eesti oleks arvatavasti vähemalt Liivimaa jagu väiksem olnud ja kultuuriline mõju Soomele olematu. Kindlasti oleksid ka suhted Rootsiga teistsugused olnud – Alternatiivmaatriksis mainitakse, et Eesti alad olid mainitud 16. sajandist jagatud Rootsi ja Poola vahel.

Edasi on Alternatiivmaatriksis juba selged erinevused – Põhjasõjas vallutas Venemaa Eesti alad, Rootsi ei suutnud Skandinaaviat ühtseks riigiks liita ja nii edasi. Põhjalas on hunnik väikesi jõuetuid riike, mitte üks sajakahekümne miljoni elanikuga Põhjamaa. Liivlased surid juba keskajal ise välja – Leedu ja Eesti vahel on mingi latgalite pisiriik –, venelased tapsid ingerlased ja karjalased ja vadjalased ja kõik teised ja on nende maad jõhkralt lagastanud, eesfi asemel on Eestil ja Soomel eri keeled ja nii edasi.”

„Seda ma tean peast,” katkestas Villu vabandavalt. „Ma ei vaidle.”

Prints Martin noogutas, vähimatki solvumata. „See kõik oli esiteks. Teine võtmeküsimus on: miks mõned inimesed mäletavad Alternatiivmaatriksit?”

Villu sulges jälle silmad, kui nad rangelt võttes liiga suurel kiirusel kolmveerandpöört tehes ühelt kiirteelt teisele sõitsid. Nüüd olid nad Viimsi kiirteel ja suundusid otse põhja. „Kas need seletused ei ole väga erinevad sõltuvalt sellest, millega siin tegu on?”

„Vabandust,” noogutas Martin. „Kui see on looduslik fenomen, mida me mõjutada ei saa, pole seletusel tegelikult tähtsust peale selle, et muidu me teisest võimalusest üldse ei teaks. Kui see on kellegi teadlik tegevus, peab tegija kuidagi teada saama, kas ta tegevus õnnestus. Kui me ei eelda, et tegu on jumalasarvase, täielikult väljaspool aega ja ruumi opereeriva olevusega, tuleb reaalsuse muutumist kuidagi kontrollida. Kõik teooriad jõuavad selleni, et teatud eelmise maailma läbikumamine on pigem paratamatus.

Ausalt, ma ei saa ka kõigest sellest matemaatikast aru, aga huvitavaks läheb asi selle koha peal, et kõigi kolme sinu mainitud võimaluse – looduslik fenomen, hull teadlane või tulnukad – ja isegi sel puhul, kui meie maailm oleks arvutisimulatsioon või veelgi müstilisemate võimaluste puhul, nagu nügitaks reaalsust nagu Tlõni luues... tead, millest jutt?”

„Borges. Tean,” noogutas Villu.

„Kõigi võimaluste puhul läheb ainus mõeldav tee asjasse kuidagi sekkuda läbi nende, kes mingil viisil tajuvad erinevaid reaalsusi. Mõistad? Me lasime sul andmeid koguda. Me lootsime, et keegi teine ei tea. Täna saime teada, et keegi teab. Ja järeldused teinud. Me ei tea veel ainult, kas ta teab midagi, mida meie ei tea, või rapsib meeletult huupi.”

„Mu kodu juurde saaks siit kõige otsem,” ei suutnud korraks ringi vaadanud Villu poetamata jätta.

„Jah, aga meid jälitatakse,” noogutas prints.

Villu ei näinud otse ette, mis nende teele tekkis, kuid korraga pidurdas auto järsult, nii et ta leidis end turvarihmadel rippumas. *Juba jälle...*

Ainult et seekord tuli prahvatus, kui auto millegi vastu põrkas. Nüüd nägi Villu külgaknast, et nende teele oli sõitnud suur haagisveoauto.

Vasakpoolne külgaken, mille läheduses nad mõlemad istusid, kattus pisikeste kraatrikeste reaga, viimaste juurest hargnes laiali ämblikuvõrk ja klaas muutus suhteliselt läbipaistmatuks. Mingid kogud jooksid auto suunas ja kukkusid või viskusid ise maha.

„Vähemalt kuulipilduja,” kommenteeris Martin akent uurides rahulolematult. „Sul relv on?”

Ta ise sikutas istme alt välja püstolkuulipilduja ja toppis taskutesse magasiine. „Ei, ma ei kavatse minna välja lahingut pidama enne, kui tõesti muud üle ei jää,” kommenteeris ta teda halvasti varjatud imestusega jälgivale Villule, kes oli oma relva üle kontrollinud ja kabuuri tagasi lükanud. „Aga kui, siis juba.”

„Kas see pole sul... keelatud? Et kui sind elusalt röövitakse, on mida tagasi osta?”

„Keelatud...” irvitas prints. „Aga mina ei taha. Ma siis lähen parem nagu Teheranis.”

„Loodetavasti Viimsile siiski tuumapommi ei visata...”

Auto kerkis õhku ja maandus paar meetrit tagapool. Nad mõlemad loksusid jõhkralt edasi-tagasi.

„Lasid end õhku?” küsis Villu. „Nii abitu tunne – siit ei näe ega kuule ju midagi.”

Tõepoolest oli autos sees suhteliselt vaikne ja akende taga oli peamiselt näha leeke ja keerlevaid rususid.

„Meie kopterid, ma pakuksin,” viipas Martin ebamääraselt ülespoole. Seejärel uuris ta parempoolse klaasi taha tekkinud tegelast, kes midagi viipas.

„Hagförs väidab, et kõik on kontrolli all,” kostis kusagilt hääl; Villul jäi vaid oletada, et rääkija oli juht või ihukaitsja esiistmelt.

Prints Martin mõtles sekundi, siis tõusis ja lükkas ukse lahti. Silmapilk tungis salongi kõrvulukustav müra – kopterite ja teiste sõidukite mootorid, tule mühin, inimhääled ja kusagil kaugemal tulistamist.

Martin astus välja, rääkis kellegagi ligi minuti ja viipas siis lähemale astudes endiselt oma kohal istuvale Villule. „Tule.”

Nad sörkisid teelt välja pimedusse – tema, prints ja kaks erariides meest. Ümbruskonda hästi tundev Villu taipas, et nad suunduvad natuke varjatumat metsarada kasutades tema kodu poole. „Ega mu pere ohus ei ole?”

Nad aeglustasid valgustatud aedlinnatänaval sammu, üks turvameestest läks kümmekond sammu ette ja teine jäi taha. Päris tähelepanuta nad ei pääsenud, sest vaevalt paarisaja meetri kaugusel toimunud lahing, kus lisaks kuulipildujatele ja granaatidele kasutati lahingukoptereid, pole just igapäevane sündmus, ja väga palju inimesi oli tulnud välja uudistama, mis toimub.

Martin heitis Villule viltuse pilgu. „Ma ei saa garanteerida. Ma ei tea, palju meie vastased teavad. Põrgu, me ju ei tea, kes nad üldse on! Saatsin juba päeval su maja juurde kaitsemeeskonna. Eeldame, et su isik ei ole teada. Eeldame, et asi on minus. Ent mulle tuleb soomusmasin järele ja parem, kui sa oma perega vähemalt täna öösel kuningalossi külalislahkust naudid.”

„Tegevus on tõesti jõudnud järgmisele tasemele,” ei suutnud Villu suud kinni hoida. „Miks just nüüd?”

„Sest midagi peaks juhtuma täna õhtul.”

„Nii et sa ikkagi tead rohkem, kui mulle räägid.”

Tema kõrval sammuv prints heitis talle järjekordse viltuse pilgu. „Need on oletused. Araablased olla

midagi tähtedest välja lugenud. Venelased, hiinlased ja ameeriklased uurivad seda. Mul pole tõendeid, et see on seotud Alternatiivmaatriksiga. Ma oletasin, et see võib nii olla, kuid mul pole midagi peale kõhutunde.”

Nad olid peaaegu Villu majani jõudnud. Martin pani talle käe õlale ja peatas ta niimoodi. „Ma annan oma kuningliku ausõna, et seda juttu ei ole olnud. Sa ju mäletad ise ka midagi alternatiivset?”

Villu kõhkles.

„Nii ma arvasingi,” noogutas prints. „Aitäh. Veelkord, seda juttu ei ole olnud.”

Nad jõudsid maja juurde. Esimese turvamehe tee oli korraks tekkinud veel keegi, nüüd ta noogutas ja kadus kuhugi põõsaste vahele.

„Villu!” Naine lausa lendas trepist alla ja talle kaela, kui nad olid alles poolel teel väravast majani; ju ta oli kusagil akna taga seistes kardina vahelt piilunud.

„Lisa.” Villu suudles teda huultele. „Kõik on korras.”

„Kui sa arvad, et korras tähendab, et roosipõõsaste vahel lamavad varjemantlites kogud ja sihivad jõletu suurte torudega tänavat.” Naine värises. „Töölt?” Ta osutas imekergelt Martini poole.

„Mitte päris... Ee... Martin. Minu naine Lisa.”

Lisa sirutas mehele käe, ise endiselt Villu embuses. Prints surus seda kergelt kummardades viisakalt ja lühidalt. Lisa oli Villust peajagu lühem ja silma järgi 8–10 aastat noorem, siniste silmadega, heledate lokkis juustega ja *hulluksajavalt kena... või mina tean...* Villu pani tähele, et naine on korralikes matkariietes – *vähemalt midagi on ta minuga koos elades õppinud.*

„Kuule, sul on loodetavasti kott ka valmis? Pakime lapsed kiiresti kokku. Läheme täna ööseks minema.”

„Nii et see on ohtlik?” tõmbus naine pingule. „See su uus töö juba või?”

Villu ohkas. „Loodetavasti ei ole, aga igaks juhuks. Millal nad jõuavad?” küsis ta Martinilt.

„Paar minutit. Ma ootaksin heameelega esikus, kuni te end valmis panete.”

9

Maja ees peatunud buss nägi kaugelt välja nagu tavaline 20–30-kohaline natuke mugavam matkabuss. Alles seespool sai tähelepanelikum silm aru, et akende ees on vähemalt viie sentimeetri paksune turvaklaas ja see, et bussi astudes see vähimatki ei liigatanud, võis anda teadjamale inimesele aimu, et riistapuu pidi kaaluma vähemalt 30–40 tonni.

Neil sekunditel, kui nad majast bussi läksid, oli kogu lähiümbrus korraga suuri süngeid inimesi täis, kui aga viimasena sisenenud Villu korraks bussiukselt tagasi vaatas, olid nad hajunud. Martin, nende 6-aastane vanem tütar süles, oli läinud esimesena, Lisal oli süles noorem, 3-aastane, ta läks kohe tema järel, ja Villu, mõlemas käes kott, kõige taga. Nad istusid ja buss hakkas samal sekundil liikuma.

Nad ei vahetanud sõidu ajal sõnakestki. Buss sõitis kiiresti, varsti ületasid nad Pirita silla ja paar minutit hiljem keerasid lahepõhjast algava pargi keskel laiutava lossi õue. Martin sasis jälle õdedest vanema sülle ja nad läksid samas korras bussist välja. Lossiõu oli valge ja unised lapsed pilgutasi silmi.

„Kas sa elad siin?” küsis vanem tüdrukutest üles vaadates.

„Siis, kui ma Tallinnas olen,” vastas Martin.

„Sa oled prints Martin,” jõudis laps järeldusele ja asus ringi vahtima, nagu oleks see kõige loomulikum asi maailmas. Lisa silmad läksid ümmarguseks ja ta peaaegu komistas – ta taipas alles nüüd, kes see mees õieti oli.

Varjud muutusid. Villu vaatas üles ja pilgutab silmi – laotusse oli tekkinud uus heledalt särav täht. Palju heledam, kui ükski täht olla sai; valgust oli nii palju, et see tundus olema palju heledam kui täiskuu.

Martin vandus. „Oodake,” käratas ta. Kui Villu tema poole vaatas, oli ta justkui tühjast õhust tekkinud nelja turvamehe keskel, kel paistis olevat kange tahtmine teda kuhugi minema tassida. Prints vaatas üles ja kogu stseen tardus paigale.

„See püsib paigal,” konstateeris Villu. „Rakett see ei ole. See on väga kõrgel.”

Turvamehed olid ka nagu kujud paigale tardunud. Üks neist tõstis käe kõrva juurde. „Radarid ei näita midagi.”

Martin astus edasi, lossi sisse. Seal oli ka muud rahvast peale nende ümber tekkivate-kaduvate turvameeste, kellest muus osas vähimatki abi polnud, nii et Martin sokutas nende tütre kellelegi tädilikule naisterahvale sülle, Villu vabastati nende kottidest ja ta pere juhatati kuhugi edasi.

Martin astus õue tagasi ja viipas, et Villu talle järgneks.

„Supernoova,” ütles vast minut hiljem üks neile järgnenud turvameestest nende selja taga.

Martin pöördus talle otsa vaatama. „Kindel?”

„Strateegiline raketikaitse üritas asukohta määrata. Hetkel ei tea nad rohkem, kui et see on kaugel väljaspool Päikesesüsteemi.”

„Leia mulle, palun, maksimaalse võimaliku kiirusega keegi Kuninglikust Observatooriumist. Soovitavalt Klaus Svensson või Madli Pärdomir.”

Nad vahtisid vast veel minuti taevasse ja siis ulatas turvamees printsile telefoni. „Madli Pärdomir.”

„Palun vabanda mind, viisakused jäävad ära,” sõnas Martin sellesse. „Kas sa tead, mis meie pea kohal on?”

Ta kuulas paar sekundit. „Madli, palun saa mulle võimalikult ruttu teada, kui kaugel see on.”

Veel kümmekond sekundit pausi. „Aga umbes?”

Ta noogutas kuulates aeglaselt ja lõpetas kõne, vahetades paar viisakust ja paludes tagasi helistada, kui täpsemalt teada.

„Tõenäoliselt 1000 valgusaastat,” mühatas ta Villule.

Viimane oli seda muidugi kahtlustanud – sest mida muud prints niimoodi küsides ikka ootas? – kuid ikkagi tundis ta end põrutatuna. „Arvad sa tõesti, et siin on seos? Et seda olla keegi välja arvutanud? Et seda oodati?”

„Ma ei tea. Aga see on sinu töö.” Ta muigas ja pöördus, et sisse minna.

„Oota.” Villu käänas pead üht ja teistpidi ja seisis siis natuke aega lihtsalt paigal.

„Mis?” Martin jälgis teda kannatlikult.

„Ma ei tea...” Villu ohkas ja võttis end kokku. „Eksisteerib võimalus, et ma jäin just tööta. Need teised mälestused on läinud.”

Nüüd oli printsi kord teda nagu tonti vahtida. „Oled sa kindel? Kõik?”

Villu kehitas õlgu. „Ma mäletan, et ma mäletasin. Ma mäletan seda, mida olen üle mõelnud. Noh, nagu unenägude puhul. Aga see... selgus... veendumus on läinud. Ma peaksin kohe kontrollima

paari juhtumit. Kinnises psühhiaatrihaiglas on vist kõige kiirem.”

Martin raputas pead. „Homme. Ma juba tean, et sul on õigus. On jah läinud.”

Villu ei osanud selle peale muud, kui maigutada. Martin puhkes naerma. „Ei, sa ei ole tööta. Me ei tea endiselt, mida see kõik tähendab. Me ei tea endiselt, mida teadsid või arvasid meie konkurendid ja vaenlased. Me ei tea endiselt, kas nüüd on reaalsusi üks... ükskõik, mida see siis tähendaks. Ja nii edasi. Kuigi see, mis toimus, näib tugevalt kinnitavat üht teooriat.”

„Millist?”

„Ma ei ole füüsik. Õnneks sina ka ei ole. Selle asja nimi on minimaalne vajalik muutus. Ajas tagasi pole vaja saata rohkem, kui üks prooton. Üks kosmilise kiirusega liikuv prooton, mis tabab õigel hetkel üht aatomit merikotka silmas. See lööb aatomid liikuma, need tabavad ja ioniseerivad järgmisi aatomeid ja tulemuseks on hulk kiiresti liikuvaid, elektriliselt laetud osakesi, mis ergastavad sadu ja tuhandeid retseptoreid silmapõhjas ja nägemisnärvis. Eluka silma ees lööb korraks kõik valgeks. Merikotkas ei mõtle, et mis see siis nüüd on? Vaevalt ta mingeid eksistentsialistlikke mõtteid mõtleb, aga nägemine on tema elu ja ta ehmatab kõvasti. Ja nagu kõigil kõrgematel organismidel, lööb see ta kõhu silmapilk lootusetult lahti.”

Prints naeris. „See on muidugi ainult üks võimalus, aga see olla kõige elementaarsem ja paar sadistist bioloogi isegi tegid sellealaseid katseid. Ei mina ega sina taha teada, mida ja kuidas täpsemalt, onju?”

Edasi läks jutt mölaks, aga kokkuvõtlikult tekib mingi disbalanss, kvantebamäärusus, mida mingi väline energia peab kompenseerima. Üks prooton ei maksa midagi. Isegi üks ajas rändav prooton ei pidavat midagi väärt olema. Ent üks prooton õigesse kohta on hoopis midagi muud. Selle hinnaks on üks supernoova ja selle eest saab ühe tsivilisatsiooni.”

Prints Martin naeris veel – see kõlas üsna rõõmutult –, pöördus, et lossi siseneda, ja patsutas soolasambaks tardunud Villut õlale. „Tere tulemast vastutama maailma saatuse eest. Sa ei saa, midagi aru, välja arvatud muidugi, et mõistad suurepäraselt, et oled arusaamiseks sama hästi ette valmistatud kui vihmauss nugadega žongleerima. Ent kõik vaatavad sinu otsa ja vastutusest sa ei pääse.”